

kisvárdai lapok

37. évfolyam 4. szám - 2025. június 24. kedd

Magyar
Színházak
37. kisvárdai
fesztiválja

Jakab Tamás, Wagner Áron, *A PER*
Tomcsa Sándor Színház, Székelyudvarhely

„A zseniális prágai író, Franz Kafka: A per című, száz évvel ezelőtt megjelent regénye közismertnek tekinthető – nem tudok elképzelni olyan értelmiségi embert, aki ne olvasta volna. Jónéhányan újraértelmezték – Peter Weiss kétfelvonásos, nagy sikerrel játszott drámát írt belőle, a legismertebb filmváltozatát Orson Welles rendezte, ami egy kitűnő mű, de nekem jobban tetszik David Hugh Jones 1993-as adaptációja, amelyben Josef K. szerepét Kyle MacLachlan, a börtönkáplánt Anthony Hopkins alakította. Magyar színházakban is számos újraértelmezését láthattuk már, mégis rendkívül izgalmas mindig újra találkozni vele, mert a néző joggal számíthat rá, hogy az új Per aktualitása okán hitelesebb lesz most számunkra, mint a korábbiak.”

Gulyás Gábor

Szakmai Klub

A három vasárnapi versenyelőadás közül kettőnek az elemzésével foglalkozott a Szakmai Klub törzsgárdája hétfőn. Florian Zeller: Az Anya című művéből a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata és a budapesti Karinthy Színház hozott létre egy különleges koprodukciót Talgat Batalov rendezésében, Angyalok a lombok között címmel pedig Csábi Anna állított színpadra egy sajátos dokumentumalapú drámát a szabadkai Kosztolányi Dezső Színházban. A harmadik versenyelőadás, a marosvásárhelyi Spectrum Színház előadása Mrožek: Emigránsok című darabjából végül nem került terítékre, a vita elmaradt.

A marosvásárhelyi Az Anya előadásáról Elek Tibor irodalomtörténész, szerkesztő kezdte a hozzászólásokat, mégpedig azzal, hogy Magyarországon tapasztalata szerint nem egyértelmű a francia sikerszerző megítélése, sokan kritizálják, miközben a színházi alkotók kétségtelenül vonzónak találják, hiszen a trilógia darabjai több színházban is fellelhetők. Kiemelte ugyanakkor, hogy ezek a művek – ami talán a sikerük titka is – alapvető egzisztenciális kérdéseket taglalnak. Így Az Anya is azzal az „üresfészek-szindrómával” szembesíti a nézőt, amely nagyon sok családban jelentkezik, amelyből a gyerekek már kirepültek. Ebben a darabban a „feleslegessé vált” anyát láthatjuk, aki szabályosan beleőrül a helyzetébe, a marosvásárhelyi társulat előadása ezt a folyamatot, pontosabban a folyamat végeredményét úgy jeleníti meg, hogy a néző szinte a főszereplő megbomlani készülő elméjében találja magát. Ezt erősí-

ti a minimalista játéktér és játéktípus, a tükrök szimbolikája is – mondta az irodalomtörténész. Elhangzott még az is, hogy nagyon izgalmas alkotói konstelláció állt elő, hiszen a Karinthy Színházzal párhuzamosan hozták létre ezt a produkciót, amelynek az összekötő szereplője Bokor Barna volt. Az üzbég származású rendező mellett orosz, román és magyar tagjai is voltak az alkotógárdának, illetve érdekesség, hogy még a négy magyar színész négy különböző országot képviselt származása révén: a főszereplő, P. Béres Ildikó Kárpátaljáról, Bokor Barna Erdélyből, Renczés Viktória a Felvidékről, Rózsa László pedig Debrecenből került Marosvásárhelyre.

Valós események alapján dolgozta színpadra az Angyalok a lombok között címmel bemutatott darabot Csábi Anna a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház társulatával. Szekeres Szabolcs kritikus az előadásról szólva kiemelte, nagyon nehéz

téma a közösségek kérdése, jelesül itt egy szekta rabságába került lány történetét látjuk, aki egy másik közösségnek, mégpedig egy színházi közösségnek a segítségével szabadul meg a „rabságból”. Tölli Szofi szakíró szerint a történet személyességét csak fokozta, hogy a kis színházi társulat hányattatásait egy kis színházi társulattól láthattuk. Kiemelte még az előadás látványvilágának átgondoltságát, ami például abban is megnyilvánult, hogy a nyomozás előrehaladtával, ahogy egyre több titokra derül fény az előadásban, a tér is ennek megfelelően változik, és lekerülnek a leplek, a függönyök, amelyek beszűkítették a teret. Árkosi Árpád és Pataki András rendező is arról beszélt, mennyire fontos a közösségek megléte, különösen a színházi közösségeké, amely ebben az esetben egy bűnügyi történetenlett úrrá, és gyakorlatilag hozzájárult egy bűncselekmény leleplezéséhez.

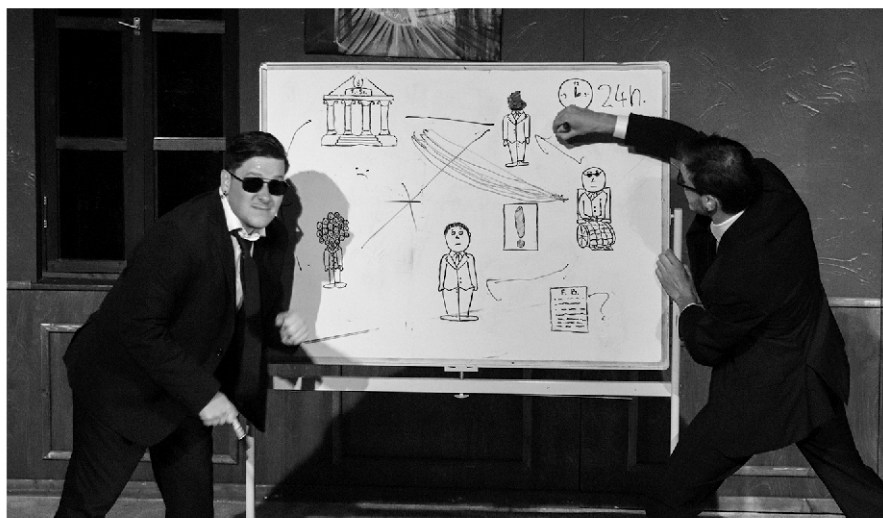
Ungvári Judit

A kafkai világ manapság

Rendkívüli adaptációját láthatta a kisvárdai fesztiválközönség Kafka A per című művének, Béla Marcel rendezésében. A székeljudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház interpretációjában nemcsak egyszerűen egy remek feldolgozást láthattuk a világhírű műnek, hanem a rendező színházi formanyelvteremtő képességének újabb bizonyítékát is megkaptuk.

Két nappal ezelőtt a Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiválja által működtetett szakmai klub egyik résztvevője amellet érvelt, hogy az emberek természete egyáltalán nem változott az elmúlt évszázadokban: ugyanúgy vagyunk szerelmesek, szomorúak vagy vidámak, mint régen, ugyanolyan dolgokat akarunk elérni, mint az elődeink, csak más feltételek között, újabb eszközökkel. Bár filozófiai perspektívában nem támasztható alá ez a tetszetős gondolat, azt gondolom, hogy ugyanolyan érvényes művészeti értelmezői keret lehet, mint az a szintén népszerű teória, hogy a világ „lényege” nem változik. Én azonban másképp értelmezem az emberi világot, mert kifejezetten izgatnak azok az időbeli elmozdulások, amelyek mentén újrafogalmazódnak a régi témák.

A zseniális prágai író, Franz Kafka: A per című, száz évvel ezelőtt megjelent regénye közismertnek tekinthető – nem tudok elképzelni olyan értelmiségi embert, aki ne olvasta volna. Jónéhányan újraértelmezték – Peter Weiss kétfelvonásos, nagy sikerrel játszott drámát írt belőle, a legismertebb filmváltozatát Orson Welles rendezte, ami egy kitűnő mű, de nekem jobban tetszik David Hugh Jones 1993-as adaptációja, amelyben Josef K. szerepét Kyle MacLachlan, a börtönkáplánt Anthony Hopkins alakította. Magyar színházakban is számos újraértelmezését láthattuk már, mégis rendkívül izgalmas mindig újra találkozni vele, mert a néző joggal

számíthat rá, hogy az új Per aktualitása okán hitelesebb lesz most számunkra, mint a korábbiak.

A Béla Marcel által rendezett székeljudvarhelyi előadás ezt az ambíciózus nézői elvárását maximálisan kielégítette. Egy sajátos Mátix-parafrazis keretében látjuk a Jakab Tamás által realista stílusban, hitelesen alakított Josef K. le tartóztatását. A két, kissé robot-szerűen mozgó napszemüveges ügynök érezhetően „hivatalos” kívülállóként jelenik meg – úgy játszadoznak a felbukkanó emberek méltóságával és életével, ahogy a magát fensőbbrendűnek pozicionáló ember a földön mászó bogarakat magabiztosan félrelöki vagy eltapossa. Josef K. nem lesz része ennek az alsóbbrendű Mátixnak, de a törvényszék önkényes rendszerében idegenül bolyongva megannyi tipikus képviselőjével kapcsolatba kerül. Miközben azt látjuk, hogy Josef K. egészséges szorongásának hálójában hogyan vergődik a lelke, a Mátixban természetesen módon létező beteg testek akrobatikus mutatványait is szemlélhetjük. A főhős mintha nem venné ezt észre: ő kitartóan keresi saját szabadságának megváltását.

Az előadás derekán megjelenik a díszletként megépített szoba nézőtérrel szemközt falán Francis Bacon Head VI. című világhírű festménye, mellyel a neves brit festő az ötvenes években Velázquez X. Ince pápáról készült arcképét

parafrázálta. (Látványtervező: Hatházi Rebeka) Itt nem méltóság-teljes a pápa: az egyházfői kisugárzást mintha egy ketrecbe zárt állat tehetetlensége váltotta volna fel. Láthatjuk az arc torzulásait, az izmok mozgását. Kis idő múlva felbukkan Bacon többi pápa-képe is, s onnét kezdve úgy láthatjuk a Felügyelőt, Bürster kisasszonyt, az igazgatóhelyettest, a bírósági szolgát, Huldót, a titkárát s vádlottak karát, mintha egyszerre lennének közönséges emberek és szörnyetegek. Nem könnyen, de Josef K. rendre beáll az állatiasan mozgó Mátix-tagok közé – még táncolni is kezd Lady Fitness és a trendi életformát köteleességtudóan követő ismerősei társaságában. A néző nem csodálkozik ezen, mert a Bocsárdi Magor által írt zene olyan, amely erősen motiválja mozgásra az embert. Olyan fantasztikus teljesítményt nyújt a Mátix-alakokat megformázó társulat, amely túlzás nélkül nevezhető fizikai színháznak is. Aki ebből a szempontból kivételt jelent, az a Barabás Árpád által naturalista hitelességgel ábrázolt törvényszéki pap – vele egészen más színvonalú dialógust folytat a rendszer működéséről Josef K., mint a többiekkel. Utána döbben rá a Takács Réka dramaturg és Béla Marcel által írt verzióban Josef K., hogy nem érdemes túl komolyan venni a neki jutott Mátix-világot, mert itt a per nem egy évig tart, mint a regényben: az immár maga az élet.

Gulyás Gábor

„Bármelyikünk kerülhet olyan helyzetbe, ahol elkezd zuhanni.”

Furcsán idegen és mégis hátborzongatóan ismerős figurák és helyzetek feszülnek A per című előadásában, ami Franz Kafka azonos című, ikonikus regényéből készült. A székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház produkciójáról a rendezővel, Bélai Marcellel beszélgettünk.

- A délelőtti próbán meg voltam róla győződve, hogy egy öngyilkosság az előadás vége. Ez most sokkal kevésbé volt szembetűnő. Kafka regényének a végén Josef K.-t szíven döfik. Mi marad az eredeti befejezésből, és mi az, amit a koncepció miatt tettetek hozzá?

- A végét semmiféleképpen sem akartam leütni. Hogy megölik, Josef K.-t, vagy ő öl meg mindenkit a kis pisztolyával, vagy öngyilkos lesz. Főnha-gyom a lehetőséget, hogy mindenki kénye-kedve szerint a látottak alapján fejezze be, mi lehet ennek a folyamatnak a vége. Azért sem akarom egyértelműen megölni Josef K.-t, mert azt gondolom, hogy Kafka regénye kiütke-resés. Saját korának iszonyatát és elviselhetetlenségét fogalmazza meg, és az ebből való kijutásnak a vágyát és lehetetlenségét. A regény végén még egy mondat elhangzik: „Szégyene talán még őt is túléli.” Tehát ilyen módon Kafka sem fejezte be, a gyilkosság-gal még nem rakott pontot a történet végére. Azt éreztem, hogy ma a kiút keresése pont ez lehet egy olyan kaotikus világban, ahol azt érezzük, hogy havonta törnek ki újabb és újabb fegyveres konfliktusok, ahóru, ahol a politikumnak valójában ideái nincsenek a harácsoláson túl, csak kirakatban vannak, – azt, hogy pusztul körülöt-tünk a föld, azt tudjuk – a környüle-tesség a társadalmainkban a béka feneke alatt van, hogy finoman fogal-mazzak, azt is érezzük és látjuk, tudjuk, hogy mérhetetlen kulturális elzúllótt-ság van, de mégis mindig más a bűnös, tehát ebből a sokoztatúságból az egyetlen kivezető út, ha az ember megtalálja, miért érdemes küzdeni. A regény szereplőivel kapcsolatban azt érzem, hogy mindegyikük olyan, mintha éppen zuhanna, és valami után nyúlna, hogy meg tudjon kapaszkodni, hogy meg tudja menteni saját magát. Mindezekből nem releváns számomra az a befejezés, hogy megölik Josef K.-t, mert olyan, mintha úgy valamilyen mártíriumot szenvedne, és úgy nem igaz a történet.

- Akkor Josef K. nem különbözik, nem lóg ki a tömegből? Bárki lehet Josef K., vagy ő valamiért különleges?

- Semmitől sem különbözik, semmi-ben sem különleges. Bármelyikünk kerülhet egyik pillanatról a másikra – és észre sem veszi – olyan helyzetbe, ahol elkezd zuhanni. Josef K. egy vég-telenül egyszerű ember. Egy sikeres fiatal, a harmincadik születésnapjáig a világba betagozódott valaki, aki egyik napról a másikra úgy ébred, hogy elkezd zuhanni.

Az a játékmód, amit választottál, úgy élt a színpadon, mintha ez egy tudatos Truman Show lenne, annak a világát idézte, ahol minden karakter vállalja, hogy ő csak egy szereplő, aki Josef K. életének ezt a szegmensét egy kis do-bozban bemutatja. Ez egy vállalt játék a játékban?

- Ez pontos körülírás. A kiszólások, a narráció használata mind ezt tükrözik.

- Ennek fényében mi a két nagyon erősen elkülönülő tér? Maga a doboz és a nézőtér. A dobozból, vagyis a játéktérből való kilépés mit jelent?

- Persze tudnék válaszolni, de soha-sem jelentésekben gondolkozom, hanem hatásokban. Nem az a dolgom, hogy a jelentéstartomány-ban gondoljam ki az előadásaim, mert az pusztán intellektuális sík volna. Az a jelenet, ahol Josef K. kilép a játéktérből, és a Börtönkáplánnal beszél, az egy olyan összefoglalás, másfelől külső rátekintés az eddig történetekre, hogy lehetetlenség, hogy ugyanabban a térben folytatód-jon, ahol zajlott az egész őrület. Van egy pillanat, ahol Josef K. képes a saját helyzetét felülről vizsgálni, emiatt ki kellett léptetni, és drama-turgailag is ez következett: akkor tud kilépni, amikor már elment a falig. Amikor már nem bírunk továbbmen-ni, akkor vagy elbukunk, vagy jön egy új perspektíva. Az új perspektíva pedig az, hogy azt mondhatom, elég. Mindenki menjen a csillag-pont-kukac-csillag-csába (*.@*csába (sic.)), és akkor a döntésem során megszületik egy új nézőpont, amit a térben így éreztem igaznak.

- Miért választottad azt a megoldást, amit egyébként Orson Welles is A perből készült filmjében, hogy a Ka-puórról szóló belső elbeszélést az elő-adás elejére narratív monológként helyezed, miközben a regény utolsó harmadában hangzik el?

- Ez A törvény kapujában az egyetlen

Bélai Marcel

rész A perből tudtommal, ami Kafka beleegyezésével még az életében megjelent, mint önálló novella, nem, mint a regény részlete. Pont a Börtön-káplánnal való jelenet értelméhez meg kell adni vele az előhangot. Mint Orson Welles, ha ide futtatjuk ki az előadást, ezzel kell keretezni.

- Nagyon sokszínű a játékmód. Mennyire bújta elő belőled, a koncepciódból ezek a groteszk szereplők, és mennyire formáltátok meg ezt együtt a színészekkel?

- Ha az ember megpróbálja színpadra alkalmazni a regényt, az első dolog, amire rájön, az az, hogy a kisrealista eszköztárral ez egy megmozdíthatatlan anyag. A groteszk, abszurdba hajló játékmód, a regényből következik, ezért konkrét volt az elképzelésem, de a színészekkel együtt kellett ráérez-nünk erre, közösen formáltuk ezt.

- Ezt a világot jól mozdítod. Mi az az anyag, amit mindenképpen meg akarsz rendezni?

- Az egyik színházzal nagyon igyek-szünk, hogy ez összejöhessen. Ez Kubrick Dr. Strangelove című filmje. Ezt nagy álmom lenne a színpadra vinni egyszer.

- Ott is hasonlóan elrajzoltak a szerep-lők. Ez a világod része?

- Az életem ezen szakaszában biztosan közelinek érzem ezt magamhoz, utána meglátjuk, mit hoz a jövő.

Korda Bonifác

„Nézzünk szembe a történelemmel!”

Nyikolaj Erdman Az öngyilkos című, a Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiválján a Beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház és a Nemzeti Színház koprodukciójában látható drámája hazájában a keletkezése idején két, egymással merőben ellentétes véleményt váltott ki. Amíg Konsztantyin Sztanyiszlavszkij „egy zseni művének” tartotta, addig Sztálin elvtárs „üres és ártalmas” irománynak bélyegezte. S mivel ez utóbbi sokkal döntőbb, sőt, mindent eldöntő volt a Szovjetunióban, Erdman 1920-as évek végére elkészült műve évtizedekig porosodott az asztalfiókban, míg végre 1969-ben bemutathatták, de akkor nem otthon, hanem Svédországban.

Nos, az azóta ismét csak eltelt évtizedek szerencsére Sztanyiszlavszkij véleményét igazolják, hisz a színházak előszere-ttel játsszák Az öngyilkost. Olyannyira, hogy pár éve az itteni se-regszemlén is láthattunk belőle egy adaptációt a Nagyváradi Szigligeti Színház jóvoltából, idén, 2025-ben pedig a fent említett koprodukcióban tárult eléink egy újabb színpadi változat.

Egy olyan adaptáció, amely a Sztanyiszlavszkij által zseninek tartott szerző művét zseniálisan használja fel, pontosabban: értelmezi újra és aktualizálja. Ifj. Vidnyánszky Attila rendezése nem akar bennünket, nézőket félrevezetni: rögtön az elején egy plakátfelirat formájában közli velünk, hogy ez az előadás Erdman műve nyomán keletkezett, azaz senki se kérje rajta számon egy az egyben az eredeti drámát. S miután ezt tudomásul vesszük, a rendező és a csodálatos színészek egy olyan másfél órás „bulit” biztosítanak számunkra, amely az eredeti mű hőségét, Podszekalnyikovot és a körülötte kialakuló abszurd helyzetet - mely szerint ez a figura az elején eldönti, hogy végez magával, és mire meggondolja magát, a körülötte élők mindegyike a

maga nevében, a maga képviselte eszméiért követeli tőle ezt a tettet – még elrajzoltabb kacagtatásba ágyazza. Teszi mindezt a kiváló színészeknek hála, úgy, hogy az eredeti orosz szereplők az ukránt, az orosz és a magyar nyelvet törő és ötvöző, ugyanakkor a drámában felvázolt eszméiket mégis megtartó figurákká válnak, s vezetőjük itt az Erdman-mű öreg és megfáradt Szása bácsija helyett az a fiatalos és lendületes „Sanyi” (Ferenci Attila), aki aztán a hátán viszi a bulit.

Azt a bulit, ami akkor indul be igazán, amikor minden egyes szereplő elhiszi: a szintén zseniális alakító Sőtér István megformálta Podszekalnyikov valóban végez magával a kedvéért, és ennek apropóján jó pravoszláv szokásokhoz híven kívánja elbúcsúztatni. Ez a jelenet a maga rendkívül szórakoztató módján nem csupán a csúcsa ennek az Erdman-átiratnak, de a színpadkép zseniális megkettőzésével a lényegi mondanivalót is közvetíti a DJ-vé avanszáló Szása-Sanyi celebrálta „ereszd el a hajam” közben. Zodszekalnyikov ugyanis egy emelvényen állva, s ezáltal kiválva a tömegből, miközben halni már nem, csak virslit zabálni óhajt, elmondja azokat a kulcsmondatokat az Erdman-műből, amivel egyrészt megmarad a dráma eredeti mondanivalója, másrészt a háttérben bulizók „kommentjeivel” mindez aktualizálódik is. A

„minek éltem, a statisztikának”?, a „létezik-e túlvilág?”, a „beleszerettem a hasamba” mellett, amikor ezt a mondatot halljuk: „nézzünk szembe a történelemmel”, a háttérben a színészek a '70-es évektől napjainkig húzódo slágereket idéznek, ám a történelemmel való szembenézés itt már nem csupán a halottbúcsúztató zenei aláfestésével egyenlő. Nem, mert kiegészül még egy, már nem erdmani, hanem ezen adaptációba gyönyörűen beleillesztett mondattal: „amikor a rádió bemondja, hogy kitört a háború, már nem azt kérdezzük, hogy mi végre, milyen eszméktől vezérelve, hanem az első gondolatunk ez: »csak nehogy engem is behívjanak«”.

Azaz, ahogy az eddigi, Kisvárdán (is) látható előadásaikban, ez a társulat, amely az orosz-ukrán háború miatt jelenleg a hazájától távol, számkivetettként, a Nemzeti Színházban próbál, most, ezen Erdman-átírat apropóján sem akar és nem is tud eltekinteni a jelenleg fennálló helyzettől. Még akkor sem, ha egy ilyen örületes „bulit” nyom le előtte a színpadon. S ezzel ismét csak aktualizálja, pontosabban, ezzel aktualizálja igazán az erdmani mondanivalót: azt, hogy vajon miért akarja mindenki a halálomat, amikor minden vágyam, hogy éljek, hogy élhessek?

Gyürky Katalin

„A háború zajában úgysem halljátok meg...”

A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház és a Nemzeti Színház 2024-ben mutatta be közös előadását, Az öngyilkos-t. A főszereplőt Sőtér István színművész alakítja, aki 1998 óta társulati tag a beregszászi színházban.

- Milyen volt ifj. Vidnyánszky Attilával együtt dolgozni? Hogyan telt a próbaidőszak?

- Nekünk ez volt az első közös munkánk. Fantasztikus rendezőnek tartom. Céltudatos, mindig tudja mit akar, mondhatni, rajzfilmfigurákat akar látni a színpadon. Én ezzel könnyebben tudok menni, jobban szeretem, ha egy rendező pontosan megmondja, hogy mit akar, és én megcsinálom. A főiskolán azt mondták rólam, hogy abszolút alkalmazkodó a rendezői utasításokhoz. Ez azóta is így van, eddig minden rendezővel közös nevezőre jutottam. A próbaidőszak teljesen zökkenőmentes volt. Egyébként most épp egy új előadásra készülünk Attilával. A revizor-t fogjuk bemutatni Gyulán augusztus 8-án. Ha minden igaz, utána azt is a Nemzeti Színházban játsszuk majd, ahogy Az öngyilkos-t. Aztán persze reméljük, hogy sok helyre meg fogják hívni, például ide, Kisvárdára.

- Mit gondolsz, miért akar öngyilkos lenni a karaktered? Van erre konkrét válasz?

- Szerintem igazából nem is akar öngyilkos lenni, csak szeretné felhívni a környezete figyelmét magára és a kilátástalan helyzetére. A társadalom pedig rögtön meglátja az öngyilkosságban rejlő lehetőségeket, amelyekből hasznot lehet húzni. A bulijelenetben, ahol mindenki nekem énekel, van egy mélypont. Ott valóban végiggondo-

lom, hogy tulajdonképpen miért is akarok öngyilkos lenni, de nem születik konkrét választ. Az egész pillanat tragédiája pedig az, hogy miközben én számot vetek az életemmel, a többiek folyamatosan nógatnak, visszaszámolnak, alig várják, hogy éjfél ütjön az óra, és végem legyen.

- Nagyon hatásos volt a játékod. Szinte végig lehetett követni a tekinteteden, hogyan veszítesz el minden kapaszkodót az élethez. Ilyenkor mire gondolsz? Van egy felépített gondolatmenet?

- Mint Sőtér István gondolkozom itt azon, hogy egyszer vége lesz, és ebbe mélyedek bele. De végül nem lesz öngyilkos a karakterem, mert az életszeretet mindennél erősebb. Ez nekem is segít kijönni ebből az állapotból.

Van kedvenc jelenet?

- Mind kedvenc. Szeretném mindegyikből a maximumot kihozni. Ha muszáj egyet választanom, akkor a monológot mondanám az előadás végén. Az eredetihez képest húztunk belőle, ami még pontosabbá tette, és

egy-két helyen meg is lett változtatva a szöveg, például „az újjáépítés zajában úgysem halljátok meg” mondat helyett „a háború zajában úgysem halljátok meg” került be.

- Milyen ennyi szőnyeg között, ebben a kis térben játszani?

- Ránézésre olyan, mint egy lakodalmas sátor, amiben megjelenik az utolsó vacsora. Elég szűkös és kicsi egyébként, és elég sok olyan jelenet van, ahol mindenki bent van. Ez nyomasztó tud lenni, annyira nem is szerettem a nagy közös jeleneteket, de az biztos, hogy segít az átélésben ez a tömegnyomor.

- Mi a története a rengeteg poénnak, mind improvizáció volt?

- A nagy részük igen, a próbán születtek, mindenki bedobott valamit. Például a Just do it azért került bele, mert az egyik próbára egy NIKE pólóban mentem, és valaki bemondta az egyik jelenetben, hogy Just do it. Egyébként az a póló szerepel azóta is az előadásban. Lassan lehet, hogy le kellene cserélni...

Orosz-Bogdán Noémi

Kortalan üzenet – János vitéz, új nézőpontból

Egy különleges vizsgaelőadással találkozhatott a közönség a Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiváljának harmadik napján. Polyák Anita Petőfi Sándor klasszikusát, a János vitézt mutatta meg – egészen új szemszögből. A monodrámban Iluska történetét csuhébabák, játékdoboz és néhány könnyen lecserélhető jelmez segítségével mesélte el, amelyekkel minden szereplőt megelevenített. A fiatal színésznővel az előadás háttéréről, az utazó színházi létformáról és az ott-honról is beszélgettünk.

- Milyen emlékeid vannak a János vitézről? Van valami személyes kötődésed gyerekkorodból?

- Gyerekkoromból csak halvány emlékeim vannak róla – talán láttam egy részletet tévében. A nevek, Iluska és János vitéz, ismerősek voltak, de akkor még nem mélyültem el benne. Az igazi kapcsolat az egyetem alatt született, amikor ez volt az első előadás, amelyben beállhattunk a Nemzeti Színházban. Akkor értettem meg igazán, mennyire mély és összetett történet ez. Úgy gondolom, hogy a János vitéz nem csupán gyerekeknek szól – sőt, elsősorban nem is nekik. Olyan értékeket és tanításokat hordoz, amelyek minden korosztály számára fontosak lehetnek. Ezért is szerettem volna, hogy az én generációm is újra felfedezze.

- A nézők számára úgy tűnt, mintha Iluska szemszögéből mesélnéd el a történetet. Valóban így közelítettétek meg az előadást?

- Igen, abszolút. Amikor Vidnyánszky tanár úr (Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház igazgatója, a szerk.) felvetette, hogy vállalja-e valaki az egész János vitéz megtanulását és előadását – erre

jelentkeztem. Nem is akarta elhinni, hogy tényleg megtanultam; de megtettem, és ő segített a színpadra állításban. A legelső gondolatom az volt, hogy ne a megszokott módon nyúljunk hozzá. Nem akartam csak Jancsiról szóló monológot, hanem Iluskát szerettem volna jobban előtérbe helyezni. Ő is egy motorja ennek a történetnek, még ha háttérbe is szorul. Az az izgalmas ebben a megközelítésben, hogy miközben mindenki ismeri Jancsi utazásait, Iluska sorsa gyakorlatilag homályban marad. Ezt akartam kibontani – hogyan élhette meg ő mindazt, ami Jánossal történt.

- Végleges verzióját ismerhettük meg itt a produkciónak?

- A darab még mindig alakul – újabb és újabb részeket írunk hozzá Iluska szemszögéből. Van egy bevezető, egy középső rész és még tervezünk mást is. Ha minden jól megy, szeptemberben mutatjuk be a Nemzeti Színházban a végleges változatot.

- Most elég mozgalmas életet élsz: Kaposváron tanulsz, Budapesten dolgozol, és Kárpátaljára is jársz. Miért tartod fontosnak, hogy otthon, Beregszászban is játszsál?

- Valóban sokat utazom. Most végeztünk Kaposváron, már csak a diplomaosztó van hátra. Amikor leszerződtem a beregszászi színházhoz, tudtam, hogy ez sok utazással jár, de éppen ez vonzott. Nemcsak az a cél, hogy eljuttassuk az előadást egy kőszínházban, hanem hogy elvigyük azokat olyan helyekre is, ahol nincs színház, nincs lehetőség eljutni rá. A Déryné Program révén is sok ilyen helyre eljutunk. Úgy érzem, ez nemcsak munka, hanem küldetés: élményt vinni az embereknek, és egyben a beregszászi színházat, a Nemzeti Színházat is képviselni.

Polyák Anita

- Tudnál mesélni arról, milyen érzés volt otthon, Beregszászban játszani ezt az előadást?

- Legutóbb februárban játszottam otthon. Márciusban is mehettem volna, de a budapesti elfoglaltságok miatt nem tudtam. Amikor azonban ott voltam és előadtam a János vitézt, a végén, amikor Tündérországba érkezik Jancsi – hát ott, a nézőtérén, az ismerős arckokat, a szeretteimet, barátaimat, szomszédokat láttam. Akkor azt éreztem: ha meg kellene fogalmaznom, nekem mit jelent Tündérország, akkor az az otthon.

- Nem először vagy Kisvárdán. Milyen érzésekkel várod a következő előadást, Az öngyilkos című darabot?

- Igen, tavalý is voltunk már itt versenyelőadással. Akkor megkaptam a legígéretebb fiatal színész díját, ami nagyon nagy megtiszteltetés volt. A szakmai visszajelzés mindig fontos – hiszen mi belülről éljük meg a szerepeinket, és sokszor nehéz objektíven látni magunkat. Az ilyen találkozások nemcsak a szakmai fejlődés miatt fontosak, hanem azért is, mert ezek ünnepi alkalmak. Olyan kollégák, barátok találkoznak itt újra, akik évek óta nem látták egymást. Ezért Kisvárdán mindig különleges számunkra.

Ráthonyi Sára

Mai program

11:00 Tér és idő játéka a színházban

Bélai Marcel és Kozma Gábor

Viktor workshopja

Helye: KVMK 6. oktatóterem

11:00 Szakmai Klub – Beszélgetés az

előadásokról. Moderátor: Mészáros Katalin;

Moderátor-szakértő: Gyürky Katalin

11:00 A PER (Balogh Gyula, Gulyás Gábor)

12:00 AZ ÖNGYILKOS (Gyürky Katalin, Bán-

hidi Alexandra, Elek Tibor)

Helye: KVMK pódiumterem

13:00 Villám-workshop – kritikus

mesterkurzus

Vezeti: Szabó Réka és Szabó Attila

Helye: KVMK pódiumterem

19:00 Jon Fosse: ÉN VAGYOK A SZÉL

(versenyelőadás) (14+)

R.: Tompa Gábor (1 óra 10 perc)

A Kolozsvári Állami Magyar Színház

előadása.

Helye: KVMK színházterem (stúdióelőadás)

21:00 Szegedi-Szabó Béla: HANGYABEFŐTT

(versenyelőadás) R.: Mezei Kinga

(1 óra 25 perc egyben)

A Zentai Magyar Kamaraszínház és a Novem

Színházi Szervezet közös produkciója.

Helye: Zsinagóga

21:00 Ray Cooney: NE MOST, DRÁGÁM!

R.: Venyige Sándor

(1 óra 50 perc egy szünettel)

A Veres 1 Színház előadása.

Helye: Refi Színpad

www.facebook.com/KisvardaiFesztivalBővebben: www.kisvarda.szinhaz.huMohácsi István: FRANCIA RÚDUGRÁS - szextett két részben
Játékszín

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak 37. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Főszerkesztő:

Ungvári Judit

Segédszerkesztő:

Ráthonyi Sára

Fotók:

Gáncs Tamás és Ráthonyi Sára

Nyomdai előkészítés:

Kóczon Nikolett

Nyomdai kivitelezés:

Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

A Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti
Kulturális
AlapKULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUMKISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Friss FM Kisvárdai

Déryné
program